

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Mishle

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 594 [1833 oder 1834]

כח

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9155

כח

כח (א) נסו ואין רודף רשע. נסו הרשעים

כשיבא אידם ויפלו בדבר קל מאין רודף ולדיק אמין

לבו בהקב"ה כנפיה אשר יבטח בגבורתו: (ב) בפשע

ארץ רבים שריה. שזה פורענוי' לארץ בהיות שריה

רבים ואין נשמעין לאדם: ובאדם מבין. יתארך

הפורענות מלכוא: (ג) גבר רש. דין ע"ה עושק דלים

בדין על שאינו מתון בדין הרי הוא כמטר הסוחף את

השדה ואין עושה פירות: סוחף. שוטף ובמזנה

נסתחפה שדהו וכן (ירמיה מ"ו) נסחף אבירך נשטפו

ומעדו וכסלו: (ה) אנשי רע לא יבינו משפט. אינם

משימים לב לפורענות העתידה שיחזונוו זה

וישנו מדרכם וינללו-משפט יושטלא בלע"ז כך פירש ר'

תנחומא על דור המבול: ומבקשי ה' יבינו כל. טובה

ורעה: (ו) טוב רש. אף עני שבתורה: הולך בתומו.

במעשי' טובים: (ז) ורועה זוללים. מחבר לו נבלים

והוא ל' רעים: (ח) מרבה הונו בנשך ותרבית לחונן

דלים. הרשות שומעין עליו שהוא מתעשר ונוטלין ממונו

ובונין בו גשרים ומתקנין בו הדרכים והוא חנינ' דלים כך

דרשו תנחומ': (י) בשחתו. מלשון

ב א ו ר

כח (א) נסו, כמאמ' הראשון

בא הפעל ברבי' והשם

ביחיד, ובמאמר השני נהפך

הוא, והטעם יראה לי, כי

(א) נסו ואין רודף רשע

וצדיקים ככפיר יבטח:

(ב) בפשע ארץ רבים שריה

ובאדם מבין ידע כן יארך:

(ג) גבר רש ועשק דלים

מטר סחף ואין להם:

(ד) עזבי תורה יהללו רשע

ושמרי תורה יתגרו בהם:

(ה) אנשי רע לא יבינו משפט

ומבקשי יהוה יבינו כל:

(ו) טוב רש הולך בתמו

מעקש דרכים והוא עשיר:

(ז) נוצר תורה כן מבין

ורעה זוללים יכלים אביו:

(ח) מרבה הונו בנשך ובתרבית

לחונן דלים יקבצנו:

(ט) מסיר אָזנו משמע תורה

גם הפלתו תועבה:

(י) משנה ישרים בדרך רע

ותמימים ינחלו טוב:

חכ

וחרבית קרי

נודע שהמליץ ישים תמיד תמונה לנגד עיניו, וכל אשר ידבר בשפתיו גם עיניו יחזו, והנה המליץ ראה אנשים נסים באין רודף, ובחפזם לא הכירם מיד, אך כאשר עברו לפניו אחד אחד, ידע את האיש כי הוא רשע, וקרא להעומדים ראו! הלא ידעתם את האיש הזה מי הוא זה, אבל הצדיקים אשר עמדו על מקימם בטח הכיר בהנחה הראשונה, ולכן אמר השם ברבים, והזכיר הפעל ביחיד בדרכו. (ב) בפשע ארץ, כבר מלתי אמורה שאין לי עסק בעניני חכמת המדיני

- (ב) דער גאטטלאזע פליעהט ווען ניעמאנד פערפאלגט, אונערשראקקען וויא דער לעווע איזט דער פראממע.
- (ג) איזט דאז לאנד אין אויפרוהר, זא שטרעבען פיעלע נאך דער הערשאפט, נור דער שטאטסקלוגע מאן ווייס דיא ארדנונג ווע.
- (ד) דער הערצושטעללען.
- (ה) איין ארמער רעגענט, דער דיא דירפטיגען דריקקען מוס, גלייכט איינעם רעגענט, דער דיא ערנדטע פערדירכט.
- (ו) געזעטץ פערפאלגער פרייזען דען פערפאלער, געזעטץ בעאבאכטער עראיפערן זיך איבער איהן.
- (ז) בעזע מענשען וואללען דאז רעכט ניכט ערקענען, גאטטעס פערעהרער בעגרייפען עס גאנץ.
- (ח) גליקליכער דער ארמע, דער אין אונשולד וואנדעלט, אלס דער פאלשע, דען זיין רייכטהום בעטהערט.
- (ט) איין ווייזער זאהן בעהערציגעט לעהרע, ווער זיך צו שלעממען געזעללט, בעשעמט זיינען פאטער.
- (י) ווער זיך דורך צינו אונד וואכער בערייכערט, זאממעלט נור פיר דען מילדטהעטיגען.
- (יא) ווער זיין אחר דער לעהרע ענטזיעהט, דעססען געבעטה זא גאר, איזט דעם עוויגען איין גרייל.
- (יב) ווער רעדליכע וואנדעלנדע אויף געפעהרליכען וועג לייטעט, פעללט זעלבסט אין איינע גרובע, דען אויפריכטיגען ווירד נור גוטעם צוטהייל.

אפט

המדיני, ולכן גם מה אשמו
 את דרכי, ויאבאר אך המלות.
 רבים שריה, שעורו רבים
 חפלים להיות שריה. בו
 יאריך, לדעתי יאריך מה
 הוא כמו יעריך בע"ן,
 כמו ארוך בדח"ל עיין
 מערכי לשון ערך ארך,
 והכוונה שאך איש המנין
 יודע להעריך תכונת העם
 על כנה כנתמלה, ובה
 חבין תרגומי. (ג) גבר רש,
 לדעתי הפסוק נמשך
 למעלה על פס' ע ארץ
 וגו' כי לעת זאת גם רש
 יגיעו לממשלה כוודע, וע"ז
 אמר, הגבר רש, אשר הוקם
 על, לריך לעשוק דלים, ואם
 יחסר לחס העם, יבטיח להם
 לתת די מחסורם, אמנם
 דבריו המה כמטר סחף
 אשר אך לשוא נקוה ממנו
 תבואה בקליר. (ד) יתגרו
 במ, תרגמתי כדעת השלם
 הרא"א, שהכוונה יתגרו
 ברשע, ואם גם צא נס
 ברבים, אין זה זר כל כך
 כוודע, והרא"ב פירש
 יתגרו במ בעוזבי התורה,
 אבל זה ישמית הוד סדר
 המאמרים כאשר יבין
 המשביל. ולדעת הר"ל כנ
 עוזבי התורה עומד במקום
 שנים ושעורו, עוזבי התורה
 יתגרו בשומרי התורה,
 וא"כ יהיה מלת במ אך
 לחזק, כמו אשר אני נותן
 להם לבני ישראל (יהושע
 א') ורבים כמוהו, והבזר

יבחר. (ה) יבינו כל, לדעתי הכוונה כל המשפט. (ו) מבואר לעיל (י"ט א'). (ז) נוצר חורחך
 אולי מלת אביו במאמר השני נמשך גם אל הראשון, ושעור הכתוב, בן מבין נוצר תורת אביו.
 (ח) להונן דלים, כענין יבין ולדיק ילכש (איוב כ"ז י"ז). (ט) חסלתו הועבה, תרגמתי
 כדעת הרא"ב, תפלתו שיתפלל לה' בלרתו, תתעב. (י) משגה ישרים, המישרים ללכת משגה
 בדרך רע להכשילם בלנים ופחים. בשחוחו, הכשדי תרגם בנמלא הוא נפל, וא"כ הכנוי של
 בשחוחו הוא נוסף, או נאמר שהכוונה על השמה אשר חשב להפיל בה רעהו, ואנכי תרגמתי
 כפי מלת לשון אשכנזי בלי כנוי כפי העתקת הכשדי. ינחלו טוב, המעתיקים הראשונים
 תרגמו, כאלו נכתב ינחלו טובו, ויהיה הוי"ו של בשחוחו מושך עלמו ואחרת עמו. וכן נראה
 דעת הרא"ב, שאמר ינחלו טוב אחר מות המשגה, ויהיה זה כענין הפסוק שלפני פניו.
 יחקרנו

מלשון שחת: (יא) איש עשיר ודל מבין. כנגד רב ותלמיד הוא מדבר שהתלמיד חוקר ועל ידו הרב מתחכם: (יב) יחופש אדם. יתחפש בכל מיני עלילות: (יג) ומודה ועוזב. מודה פשעיו ועוזבם משום זה עוד: (יד) מפחד תמיד. דואג מעונש ובכך מתרחק מעבירה: (טו) ארי נוחם. הוא להם: ודוב שוקק. נהימה לארץ ושקקה לדוב שניהם ל' לעקה: (טז) חסר תבונות. מחוקך שהוא חסר תבונה הוא רב מעשקי' כי אינו נותן לב על חייו ומרבה לעשוק שהרי האונא בלע יאריך ימים: (יז) אדם עשוק בדם נפש. (יח) עליו עושק דם) הוא המחטיף את חבירו ואבדו נפש על ידו: עד בור ינוס. עד יום מותו ינוס לעזר' שיתכפר לו ואל יתמכו בו משמי' להספיק לשוב שלא יחא הוא בג"ע ותלמידו בגיהנום כך נדרש במסכת יומא: (יח) יפול באחת. ברעה אחת ואין תקימה למפלתו: (יט) ישבע ריש. עניות: (כ) איש אמונות. הנותן מעשרותיו באמונה שאין עד בדבר אלא הקב"ה רואה ומרבה לו ברכה: ואץ להעשיר. דוחק השעה להתעשר בשל עניים: יפצע

(יא) חכם בעיניו איש עשיר ודל מבין יחקרנו: (יב) בעלון צדיקים רבה תפארת ובקום רשעים יחפש אדם: (יג) מכסה פשעיו לא יצליח ומודה ועוזב ירחם: (יד) אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה: (טו) ארינהם ודב שוקק מושל רשע על עם דל: (טז) נגיד חסר תבונות ורב מעשקות שנאי בצע יאריך ימים: (יז) אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו: (יח) הולך תמים יושע ונעקש דרכים יפול באחת: (יט) עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף ריקים ישבע ריש: (כ) איש אמונות רב ברכות ואץ להעשיר לא ינקה:

חכר

שנא קרי ר' זעירא

ב א ו ר

(יא) יחקרנו, תרגמתי על פי העתקת החכם גזענינו (פעל חקר), והכוונה שהדל מבין יחקר, כי העשיר חכם בעיניו, ומוזה ידע לכלכל דבריו באופן שלא יפגע בכבוד חכמתו. (יב) בעלון צדיקים, כלומר אם ידם תקיפה וירננו מרוב טוב, רבה תפארת, תהיה תפארת העם והיא הלחמתם ובכבוד עשרם רבה, וגלויה לכל, וישמע אך קול שזון וקול שמחה בעיר, אולם בקום רשעים יסתר כל אדם, וכל יראה את עלמו אף כי כבוד ביתו. (יד) אשרי אדם, הנה האדם אשר יתבונן על דבר ערם עשותו, וידאג תמיד סן לא ילח, הוא מאושר, כי הוא יודע לבחור הדרך יוליכנו אל חפלו, וישכיל להסיר כל המכשולות אשר ימנעוהו מלהסיק רונו; אולם המקשה לבו ולא ישמע בקול השכל, אך יעשה מה שלבו חפן ככל העולה על רוחו מבלי

משלי כח

באור עג

(יא) אָבֵט דִּינְקֵט דַּעַר רִיבֵעַ זִיךְ וּוְיִזַּע,

דַּעַר פֿערשטענדיגע אַרמע דורכשוועט אַהן.

(יב) וּוְאָ דִּיא גַערעכטען פֿראָהלאַקקען צִיגט זִיךְ דַּעַר וּוְאָהלשטאַנד אַללגעמײן,

וּוְאָ פֿרעפֿלער עמפֿאַרקאַממען פֿערברגט זִיךְ דַּעַר מענש.

(יג) וּוְעַר פֿערברעכען פֿערמענטעלט ווירד ניכט גליקליך זײן, וּוְעַר זײ אײנגעשטעהט אונד אונטערלעסט, ווירד בעגנעדיגט.

(יד) הײל דעם מאַננע, דַּעַר שטעטס בעדעכטיג אײזט, דַּעַר וּוְאָגעהאַלו שטירצט אײנו אונגליק.

(טו) אײן בריללענדער לעווע, אײן גיעריגער בער, אײזט דַּעַר בעזע רעגענט דעם אַרמען פֿאַלקע.

(טז) וּוְאָ בעדריקונג העררשט, אײזט דַּעַר פֿירשט אײנֵז זײכטסלאָז,

דַּעַר נור, דַּעַר האַבזוכט האַססט, רעגיערעט לאַנגע.

(יז) בײז אײנו גראַב ווירד ער אונשטעט הערום איררען, ניעמאַנד ווירד אײהן פֿעסט האַלטען קעננען.

(יח) דעם רערליך וּוְאָנדעלנדען ווידערפֿ, הרט הײל, וּוְעַר קרוממע וועגע געהט, ווירד אײנמאַהל שטירצען.

(יט) וּוְעַר זײן פֿעלד בעאַרבייטעט, ווירד דעם בראַדעס זאַטט; וּוְעַר לעערע פּלאַנע פֿערפֿאַלגט, נײממט אײמער כּעהר אַן אַרמוטה צו.

(ק) וּוְעַר נאַך פֿעסטעם פֿאַרזאַטצע האַנדעלט, האַט פֿיעל זעעגען,

וּוְעַר צו פֿאַראײליג נאַך רײכטהום שטרעכט, ענטגעִי העט דעם פֿערלוכטע ניכט.

פֿאַר=

מנלי השתכלות, הוא יכול ציעה. (טו) ארי נוהם, מדרך האריה לנהום בקול מר לורח לעת ירעב. ורב שוקק, כמו ונפשו שוקקה (ישעיה כ"ט ח') וכן נפש שוקקה (תהלים ק"ז ע') וכלם מענין תשוקה. (טז) נגיד חסר תבונה, ככל כמי יגעתי להטעים מליצת הפסוק הזה, למען יהיה דלתיו מתאימות, כי כבר העיר החכם הרא"א כי לכל הפירושים לא נמלך הכתוב היטיב, והכונה לדעתי, שאם תראה חכם וריב צעיר, ידוע תדע כי המושל חסר תבונה הוא, שלולי זאת, הלא ישביל ויבין, אך הזנא כלע וימחה ציד ענדיו החומסים, הוא יאריך ימים על כסאו, וכן תרגמתי; אולם הע' זקנים העתיקו (והיון פירטט דער קיינע אײנקינפֿטע העט) ועליו אמר השלם רא"א, שהסגרסו חסר תבואות, ולי נראה שהס הבינו תבונות בהיפך כמי תבונות מענין מתנובות שדי (איכה ד' ט"ו) וגם לפ"ז יהיה שעור הכתוב הפוך נגיד רב מעשקות חסר תבונות וגו' ויתורגם (ווח געוואַנטטעהטיגקײט טען זיך הײפֿען פֿעהלען דען פֿירטטען דיז אײנֵז

קינפֿטע א. ג. ו. - ולידי מהר"ם לנדא נ' פירוש אחר בפסוק הזה, ודעתו, נגיד חסר לב הוא הנשא, ורב מעשקות הוא הנשא, כדעת יתר המפרשי' ובסדר הכתוב, ויאריך ימים הוא לקריאה, כי המליץ יאמר, מי יחן כי הזנא כלע יאריך ימים על מלכותו, ויתורגם (ווח דער פֿירטט בעז טרענקטער אײנזיכט אײזט, העררטט בעדריקונג; וּוְעַר אַבער העכזוכט האַססט — וְ עַר אַבער אַהנגע!) (יז) עד בור יבום, תרגמתי בור כדעת הרא"ש וכל"ג, שהוא רמז לקבה ושעורו, שעד יום מותו יום הנה והנה מבלי מרגוע, כענין נע ונד תהי' בארץ. אל יתמכרו, התומכים, כי אין איש אשר יוכל לתמוך בו, ולעבד אותו במקום אחד. (יח) ונעקש דרכים, כתב הרא"ש דרכי' אינם שנים לבד, כלומר מספר האוגי, והעד באחת שהב"ית נקודה בשא ע"כ, וכונתו, שאם תהי' השעור שני דרכים, אז היה לריך לבוא הב"ית בשפת"ח, להורו' על אחת משניהם, ולכן אמר שענינו דרכים רבים, ולזה לא נודע באיזה דרך יבאל. — ואם גם אין ספק שאחת מוסב על הדרכים, תרגמתי לנחות המליצה בלשון סתמי, שלא נתפרש אם הכוונה על המקום או על הזמן, כי יוכל להיות ענינו פעם אחת, כי פעם פעמים זכרו בפעמי' נקבה. (יט) מנאר לעיל (י"ב י"א). (כ) איש אמונות, לדעתי אמונות הוא מענין והי ידיו אמונה (שמות י"ז י"ב) שהוראתו התמדה והקיום

(כא) ישע גבר. המטה
 משפט: (כב) נכהל להון.
 מזהר להרבות הון וגו'ל
 תרומותיו ומעשרותיו: כי
 חסר יבואו. חסרון יבא
 לו שהמארה תשתלשם
 בצעשה ידיו: (כג) מנבית
 אדם וגו'. על עבירות
 שבידו ומפרישו מהם: אזרי
 חן. לאזר זמן חן ימלא
 בעיניו יותר ממחליק לשון.
 מזינו צ"ר כ"מ שנאמר
 אזרי אינו מופלג אזר
 ממך. בתחומא על אלה
 הדברים מנבית אדם אזרי
 זה מזה שהוכיח את ישראל
 אזר הקב"ה שיקראו לאן
 אדם שנאמר (יזקאל ל"ד)
 אדם אתם ונאמר בו כי
 מלאת חן בעיני (שמות
 ל"ג): משחליק לשון. זה
 כל מה שאומר לישראל דברי'
 מתקנים מה טובו אליך
 יעקב (במדבר כ"ד) משה
 מכרו השמרו לכם סתם
 ובלבם מכרו ומחניף עשו
 תאותכם ואינו מקפיד. לא
 חש אלו יכזב (שם) באומות
 אל כנס אומר ולא יעשה
 וילמה כזה על שניהם
 נאמנו פלעי אוהב ונערתו'
 כזיקת שונא (לעיל כ"ז):
 (כח) גוול אביו. הקב"ה.
 ואזו. כ"י המחטיף את

(כד) הַיָּרֵר־פָּנִים לֹא־טוֹב
 וְעַל־פֶּת־לֶחֶם יִפְשַׁע־גִּבֹר:
 (כז) נִבְהַל לַהוֹן אִישׁ רַע עֵין
 וְלֹא־יָדַע כִּי־חָסֵר יבְאֵנוּ:

(כג) מוֹכִיחַ אָדָם

אַחֲרֵי חָן יִמְצָא מִמְּחֻלִּיק לְשׁוֹן:
 (כד) גּוֹזֵל וְאָבִיו וְאִמּוֹ וְאָמַר אֵין־פֶּשַׁע
 חֵבֵר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית:

(כה) רַחֲב־נֶפֶשׁ יִגְרָה מְדוֹן
 וּבִטָּח עַל־יְהוָה יִדְשֵׁן:

(כו) בּוֹטֵחַ בְּלִבּוֹ הוּא כֶסֶל

וְהוֹלֵךְ בְּחִכְמָה הוּא יִמְלֵט:

(כז) נוֹתֵן לְרֵשׁ אֵין מַחֲסוֹר

וּמַעֲלִים עֵינָיו רַב־מְאָרוֹת:

(כח) בְּקוֹם רְשָׁעִים יִסְתַּר אָדָם
 וּבְאַבְדָּם יִרְבוּ צַדִּיקִים:

הרבים כגוול הקב"ה מפריד ממוז בניו וגוול מהם טובה: משחית. ירבעם: (כה) רחב נפש.
 להשיג כל תאותו: יגרה מדון. מגרה עליו מדת הדין: (כז) נותן לרש. לדקה (אין מחסור
 להרבות לו לדקה סא"ל) וכן הרב שאינו מונע תורה מפי התלמיד:

מקשה

ב א ו ר

(פֶּשַׁע־גִּיקִיט), וכן חליים רעים ונאמנו' (דברים כ"ח נ"ט) חוקים וקיימים, עיין ספר המלים
 לזכס געזעניוס, והכוונה כי האיש אשר יעשה כל דבריו באמונה כפי משפט השכל שראוי לעשות,
 ישיג רב צרכות, אולם מי שהוא אך אץ להעשיר מבלי להתבונן היטיב על איזה אופן יוכשר
 לאגיע אליו, או שלא יתמיד באמונה בעלתי כפי אשר נזרה חכמתו. לא ינקה, מנוק, והוא
 מקרא קלר. (כא) ישע גבר, לכל המפרשים לא יתקשרו המאמרים היטיב עם לזות
 המליכה, לכן בחרתי בשירוש והעתקה אשר השכיל ידידי מהר"ם לנדא נ"י, והוא כי ישע
 כענין כהחם הפושעים (דניאל ח' כ"ג) שהוא לדעת ר' יונה (עיין צרשים לרד"ק) העוונת ש' שעברו
 עליהם, ויורה שיש פשע כאחיו עון חטאת ואשם גם על המרי גם על הגמול,
 וכוונת הפסוק הכר פנים לא טוב, כי מן הראוי, שגם הגבר, והוא האיש הנכבד, אף אם חטא לעשוק
 את

- (כא) בארטהיליכייט איזט ניעמאהלס רעכט, בעטראַפֿע עם אויך נור איין שטיק בראָד, דער אַנגעזעהענסטע מיסטע בעשטראַפֿט ווערדען.
- (כב) דער געוויננזיכטיגע, זאָ וויא דער גייטציגע, קיינער מערקט עם, דאָס דיעזעס איהנען נור מאַגן געל ברינגט.
- (כג) ווער איינען מענשען צורעכט ווייזט, ווירד ענדליך מעהר גונסט פֿינדען אַלס דער שמייכלער.
- (כד) ווער פֿאַטער אונד מוטטער בעשטיעהלט אונד גלויבט עם זייא קיין פֿערברעכען, איזט איין גענאָסטע דעס שענדליכען רייבערס.
- (כה) דער אונערזעטליכע איזט אימער פֿאַן צאַנק אויפֿ גערייטצט, ווער אויף גאָטט פֿערטרויעט, איזט רוהיג אונד גע־דיהעט אימער.
- (כו) ווער זיך אימער זיכער גלויבט, איזט איין טהאָר, ווער מיט ווייער פֿאַרזיכט האַנדעלט, ענטגעהט דער געפֿאהר.
- (כז) ווער געגען דען אַרמען פֿרייגעכויג איזט, ווירד ניע מאַנגעל ליידען, ווער פֿאַן אהם דיא אויגען אַבווענדעט, דען טריפֿפֿט פֿיעל אונגליק.
- (כח) וואָ פֿרעפֿלער עמפֿאַרקאָממען, מום דער עדלע מאַן זיך פֿערברעגען, געהען זיא צו גרונדע, ערהעכען זיך דיא גערעכטען.

איין

אח חניו בדבר קטן כפת לחם, יסע, יענע, והוא דבר דבור על אופניו. (כב) נבהל להון, לדעתי הכוונה, כי נבהל להון והוא האן להעשיר, ורע עין הכלי, לא ידעו כי המדות האלה יביאו לידי מחסור, וכא הפעל ביחיד כדרכו, שעל כל אחד ואחד ידבר. (כג) אהרי חן ימצא תרגמתי כדעת רש"י, שאמר אחרי כן חן ימלא בעיניו יותר מחליק לשון; ויראה לי, כי נאמט מלת כן שלא לחבר שתי מלות דומות כן וכן, כי אין זאת לכות הלשון, אס לא יכין המליץ לשון נופל על לשון (ווקרט. טפיעו), וכא אחרי כפתה הר"ש תמורת הלירי, כי גם לר"ש לפעמים דין הרחבה. (כד) ואומר איד פישע, אין עלי פאע, כי הכל שלי הוא באמת (ראז"ע). לאיש משחית, גולן וחומס כי לנסוף יהי' גם מלקטס את הנריות. (כה) רחב בפש, שי שנפשו לא תמלא הוא יגרה את עלמו תמיד על ידי הריב שיהי' לו עם אחרים ולא יסקוט ולא ינוח ולא יראה נחת כל ימיו, אולם הבוטח בה' ושמת בחלקו, הוא ימלא מרגוע בעמלו וידשן; וליופיה המלי' הוספתי בתרגומי (איזט רוהיג), כי בזה תושלם התנגדות המאמרים, ובאמת כל עברי וכלל הוראה הזאת בפעל דשן. (כו) בוטח בלבו, מי שיחשיב בלבו שהוא בטוח ולא יאונה אליו רעה הוא כסיל, אולם ההולך בדרך החכמה הוא ימלט, שעורו ימלט מלרה, וכן כתב הר"ב. (כז) ומעלים עיניו, מן הרש המזכר, (ראז"ע). רב מארוח, מענין ושלחתי בנס את המלכה (מלאכי ב' ד') שהיא חקרן הטובה והכרחה, כמ"ס הרד"ק בשרשי', ולכן עומד כאן לעומת חן מחסור. (כח) יסתר אדם, ענינו אדם נכבד, וכן אמר הר"ב בע.